

کلام مرحوم تهرانی در پاسخ از اشکال دور

معنای اینکه تبادر علامت وضع باشد:

آن است که تبادر معلول وضع باشد تا به طریق برهان آنی بر وضع دلالت کند

به این معنی که : وضع **مقتضی** است و علم به وضع **شرط تأثیر** است

پس دور مطرح نمی شود : چراکه مقتضی بودن متوقف بر علم نیست

جواب مرحوم اصفهانی از کلام مرحوم تهرانی

این جواب، دور را رفع نمی کند:

چرا که همانطور که معلول متوقف بر علت است، متوقف بر جزء العلة هم هست.

(علم به وضع معلول تبادر ← تبادر معلول وضع + علم به وضع)

ما می گوئیم: (۱)

احتمال اول در کلام مرحوم تهرانی:

وضع + علم به وضع ← تبادر معنی از لفظ ← علم به وضع

معلول

علت / معلول

علت

ما می گوئیم: (۲)

احتمال دوم در کلام مرحوم تهرانی:

وضع علت تبادر است و تبادر علت علم به وضع (پس دوری در کار نیست)
اما آن علمی که لازم است علم به «علیت وضع برای تبادر» است

علم به علت بودن تبادر =
شرط برهان

علم به علت بودن وضع =
شرط برهان

علم به وضع

تبادر

وضع

معلول

علت / معلول

علت

کامل نبودن کلام مرحوم تهرانی

اولا:

وضع امری اعتباری است و تبادر امری ذهنی
و گفته ایم که علت اعتباری نمی تواند جز معلول اعتباری، معلولی را پدید آورد

ثانیا:

بالوجدان آنچه علت تبادر است علم به وضع است و نه نفس وضع
و الا وضع لغات چینی و ژاپنی باید علت برای تبادر آن معانی در ذهن ما هم می شد

تکمله ای بر اشکال شهید صدر

در جواب به شهید صدر می گوئیم :

اولا : «تبادر طریقه استعلام از علم اجمالی»

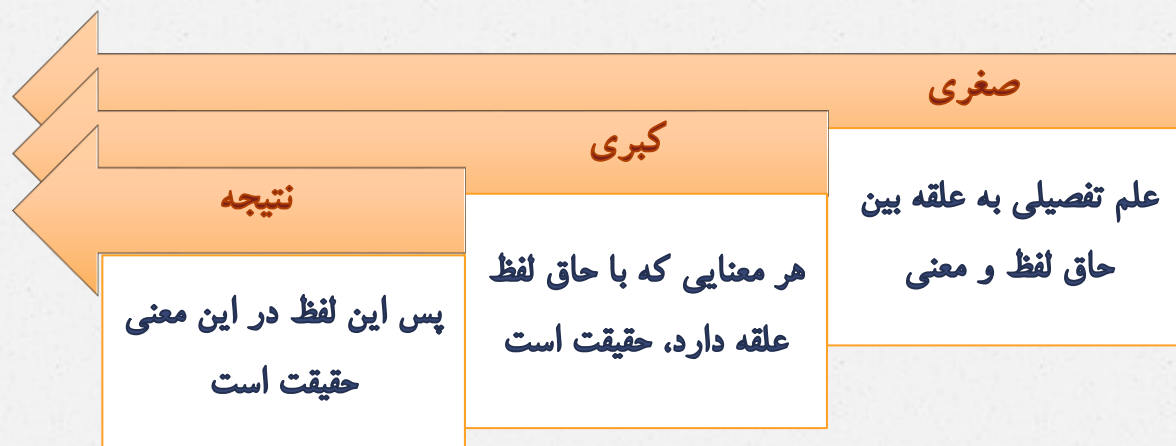
تبادر مفهوماً غیر از استعلام از نفس است اما طریقه استعلام از علم اجمالی، تبادر است برای آنکه علم اجمالی را تبدیل به علم تفصیلی کنیم رجوع به تبادر یکی از راه هاست

ثانیا: «عدم تنافی بین استعلام مستقیم از علم اجمالی و علامت بودن تبادر»

همان طور که می توان بلاواسطه از وضع آگاه شد، (بر فرض) می توان با واسطه تبادر از آن آگاهی یافت

تکمله ای بر جواب ما از اشکال دور (۱)

علی رغم آنچه گفتیم، باز هم این جواب کامل نیست چرا که:
اگر علم اولیه، علم تفصیلی است ← عدم نیاز به تبادر

تکمله ای بر جواب ما از اشکال دور (۱)

اگر علم اولیه، علم اجمالی است ← در این صورت با چنین شرایطی مواجه هستیم:

علم اجمالی به علقه بین حاق لفظ و معنی

انسباق معنی از حاق لفظ

علم تفصیلی به علقه بین حاق لفظ و معنی

هر معنایی که با حاق لفظ علقه دارد حقیقت است

کبری

این لفظ در این معنی حقیقت است.

صغری

جواب مرحوم صدر از اشکال دور

وضع (در نظر شهید صدر) = «**قرن شدید**» بین لفظ و معنی را در جامعه و عرف آن زبان

اشکال اول :

مبنای ایشان در وضع مورد قبول نبود

اشکال دوم : علی المبنا هم کلام ایشان کامل نیست

چراکه اگرچه وضع قرن اکید باشد، باز هم تا علم به آن نداشته باشیم، تبادل پدید نمی آید
کما اینکه در لغات دیگر هم قرن اکید بین الفاظ و معانی هست